

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового
регулювання економіки
Протокол № 1 від 1.09.2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

МЕДИЧНЕ ПРАВО

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

**08 Право
081 Право
перший (бакалаврський)
Правове регулювання економіки**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Розробник :
к.ю.н, доцент

Олена РОГОВА

Завідувач кафедри
правового регулювання
економіки

Юрій ШИНКАРЬОВ

Гарант програми

Лариса ЄРОФЄЄНКО

**Харків
2024**

ВСТУП

Дисципліна «Медичне право» належить до переліку вибірових освітніх компонентів циклу професійної підготовки. Вона забезпечує особистий і професійний розвиток здобувачів освіти та спрямована на формування комплексу знань у сфері правового регулювання медичної діяльності, реалізації фундаментального права людини – права на охорону здоров'я.

Актуальність вивчення дисципліни. Навчальна дисципліна «Медичне право» надає можливість поглиблено оволодіти знаннями щодо особливостей правового регулювання у сфері здійснення медичної діяльності, реалізації фундаментального права людини на охорону здоров'я та медичну допомогу. Вивчення дисципліни «Медичне право» спрямовано на формування у здобувачів освіти знань про міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини та охорони здоров'я, правового забезпечення сфери охорони здоров'я України, прав та обов'язків суб'єктів медичних правовідносин; формування практичних умінь та навичок роботи з нормативно-правовими актами України, рішеннями Європейського Суду з прав людини, правозастосовною практикою України щодо захисту прав людини у сфері охорони здоров'я; формування у здобувачів освіти умінь та навичок вирішення практичних завдань, застосування норм права у випадку колізій, відповідно до програми курсу на підставі аналізу законодавства України про охорону здоров'я; розвиток навичок аналітичного мислення, уміння логічно та професійно давати оцінку медичним правовідносинам та юридичним фактам у сфері охорони здоров'я та медичної діяльності, обґрунтовувати та висловлювати свою точку зору з проблем, пов'язаних із застосуванням норм, спрямованих на забезпечення захисту прав людини у сфері охорони здоров'я; розвиток правової свідомості та формування правової культури здобувачів освіти.

Метою дисципліни є підготовка майбутніх фахівців у галузі медичного права, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних медико-правових знань, набуття практичних навичок правозастосування та правового захисту учасників медичних правовідносин, засвоєння достатнього рівня правової культури і правосвідомості для збереження балансу інтересів між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини у сфері охорони здоров'я, що є необхідним для практичної діяльності майбутніх правників.

Головні **завдання** навчальної дисципліни полягають у формуванні у здобувачів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для здійснення професійної діяльності, засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на

більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки, здійснювати правозастосування; розвиток логічного мислення та творчих здібностей, уміння аргументувати власну позицію; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності; формування правосвідомості та правової культури, ознайомлення з системою медичного права та законодавства про охорону здоров'я, формування вмінь і навичок користування нормативно-правовими актами та складання юридичних документів, зокрема, у сфері реалізації права людини на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Предметом навчальної дисципліни є комплекс знань та навичок у сфері правового регулювання медичної діяльності та реалізації фундаментального права людини – права на охорону здоров'я; система положень науки медичного права щодо правових засад медичної діяльності, її суб'єктів, їх прав, обов'язків та відповідальності, а також щодо найважливіших інститутів сучасного медичного права.

Об'єктом навчальної дисципліни є засвоєння основних закономірностей правового регулювання медичної діяльності та реалізації фундаментального права людини – права на охорону здоров'я, найважливіших правових засад медичної діяльності, її суб'єктів, їх прав, обов'язків та відповідальності, а також основних інститутів сучасного медичного права.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна, визначено в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН1	ЗК1, ЗК2, ЗК10, ЗК11, ЗК12, СК16
РН2	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, ЗК14, ЗК15, СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9 СК10, СК11, СК12, СК13
РН3	ЗК1, ЗК3, ЗК6, ЗК7, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9 СК10, СК11, СК12, СК13
РН5	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, ЗК14, ЗК15 СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13
РН6	ЗК1, ЗК2, ЗК4, ЗК5, ЗК7, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ЗК13, ЗК14 СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК13, СК14
РН7	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, СК1, СК2, СК15, СК16
РН9	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК8, ЗК10, ЗК13, ЗК14, ЗК16,

	СК4, СК5, СК6, СК7 СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13
РН12	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК7, ЗК8, ЗК13 СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК12, СК14
РН15	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК9, ЗК13 СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК14, СК15, СК16
РН16	ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК9, ЗК13 СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК15
РН18	ЗК2, ЗК3, ЗК5, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, ЗК14, ЗК15 СК1, СК2, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК12, СК13, СК16
РН19	ЗК2, ЗК3, ЗК5, ЗК7, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13 СК1, СК2, СК3, СК4, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК13, СК16
РН20	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК7, ЗК10, ЗК11, ЗК13, ЗК14 СК4, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13, СК16

РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. .

РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. .

РН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН16. Використовувати комп'ютерні програмами, необхідні у правничій діяльності.

РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи правової системи України.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Медичне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.

Медичне право – комплексна галузь права. Предмет та методи медичного права. Медичне право та законодавство України про охорону здоров'я.

Предмет та завдання науки медичного права.

Становлення і розвиток медичного права як навчальної дисципліни. Медичне право в системі юридичної освіти.

Тема 2. Права людини у сфері охорони здоров'я.

Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття та загальна характеристика. Проблеми законодавчого регулювання права людини на охорону здоров'я.

Гарантії забезпечення прав людини у сфері охорони здоров'я. Біоетика і право. Система державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення.

Тема 3. Суб'єкти медичних правовідносин.

Поняття та види суб'єктів медичних правовідносин. Публічно-правові та приватноправові механізми регулювання медичних правовідносин. Правовий статус пацієнта: загальна характеристика. Законодавче забезпечення прав пацієнта: міжнародні стандарти та акти національного законодавства України.

Правовий статус медичного працівника. Правове регулювання професійних прав й обов'язків медичних працівників.

Тема 4. Заклади охорони здоров'я як суб'єкти господарювання у сфері охорони здоров'я.

Порядок створення та особливості діяльності закладів охорони здоров'я. Організаційно-правові форми закладів охорони здоров'я.

Ліцензування медичної практики. Акредитація закладів охорони здоров'я.

Госпітальні округи. Заклади охорони здоров'я як провайдери медичних послуг.

Тема 5. Правові режими інформації у сфері охорони здоров'я.

Інформація у діяльності медичного працівника. Правовий режим інформації з обмеженим доступом. Лікарська таємниця.

Правові умови належного інформування пацієнта. Інформована згода пацієнта.

Інформація в діяльності закладів охорони здоров'я. Організаційно-управлінська документація закладів охорони здоров'я. Сервіси Електронного здоров'я.

Тема 6. Механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.

Форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види, засоби здійснення. Особливості використання судової форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: у порядку конституційного судочинства; у порядку цивільного судочинства; у порядку кримінального судочинства; у порядку адміністративного судочинства.

Позасудові форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Медіація.

Юридична відповідальність суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види. Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників. Адміністративно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я. Кримінальна відповідальність медичних працівників у зв'язку з їх професійною діяльністю.

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 7. Правові засади фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами.

Правові умови здійснення фармацевтичної діяльності. Державна реєстрація лікарських засобів. Державний контроль якості лікарських засобів.

Просування лікарських засобів на фармацевтичному ринку. Реалізація лікарських засобів. Фармаконагляд.

Забезпечення населення лікарськими засобами. Договори про реімбурсацію.

Тема 8. Правове регулювання загальної лікарської практики – сімейної медицини.

Місце сімейної медицини у системі охорони здоров'я. Правове забезпечення загальної практики – сімейної медицини. Принципи та організація діяльності сімейного лікаря. Телемедицина в практиці сімейного лікаря.

Правовідносини сімейного лікаря з пацієнтами (їх законними представниками). Правові вимоги скеровування пацієнтів сімейним лікарем.

Тема 9. Управління якістю медичної допомоги та стандартизація у сфері охорони здоров'я.

Нормативні засади управління якістю медичної допомоги. Зовнішній і внутрішній контроль якості медичної допомоги. Організаційно-правові інструменти управління якістю медичної допомоги (ліцензування, атестація, акредитація).

Організація контролю якості медичної допомоги в закладах охорони здоров'я.

Медико-технологічні документи зі стандартизації медичної допомоги. Створення та впровадження медико-технологічних документів.

Юридична чинність медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги.

Тема 10. Правове забезпечення сучасної медичної реформи.

Нормативні засади сучасної медичної реформи. Правові принципи та завдання медичної реформи. Програма державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення.

Провайдери медичного обслуговування населення. Договори про медичне обслуговування населення.

Правове забезпечення сервісів Електронного здоров'я. Правове забезпечення медичної реформи в умовах воєнного часу.

Тема 11. Найважливіші інститути сучасного медичного права.

Правові засади надання психіатричної допомоги. Державні гарантії щодо забезпечення психіатричною допомогою та соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади.

Захист населення від інфекційних хвороб. Права та обов'язки громадян у сфері захисту населення від інфекційних хвороб.

Правове регулювання донорства крові та компонентів крові, функціонування системи крові.

Перелік практичних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2.

Перелік практичних занять / завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1. Завдання 1. Медичне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.	Охарактеризувати медичне право як галузь права, науку та навчальну дисципліну.
Тема 2. Завдання 2. Права людини у сфері охорони здоров'я.	Розкрити зміст основних прав людини у сфері охорони здоров'я.
Тема 3. Завдання 3. Суб'єкти медичних правовідносин.	Охарактеризувати суб'єктів медичних правовідносин.
Тема 4. Завдання 4. Заклади охорони здоров'я як суб'єкти господарювання у сфері охорони здоров'я.	Надати характеристику закладів охорони здоров'я як суб'єкти господарювання у сфері охорони здоров'я.

Тема 5. Завдання 5. Правові режими інформації у сфері охорони здоров'я.	Охарактеризувати правові режими інформації у сфері охорони здоров'я.
Тема 6. Завдання 6. Механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	Охарактеризувати механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
Тема 7. Завдання 7. Правові засади фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами.	Охарактеризувати правові засади фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами.
Тема 8. Завдання 8. Правове регулювання загальної лікарської практики – сімейної медицини.	Надати характеристику правового регулювання загальної лікарської практики – сімейної медицини.
Тема 9. Завдання 9. Управління якістю медичної допомоги та стандартизація у сфері охорони здоров'я.	Охарактеризувати правові аспекти управління якістю медичної допомоги та стандартизації у сфері охорони здоров'я.
Тема 10. Завдання 10. Правове забезпечення сучасної медичної реформи.	Надати характеристику правового забезпечення сучасної медичної реформи.
Тема 11. Завдання 11. Найважливіші інститути сучасного медичного права.	Охарактеризувати найважливіші інститути сучасного медичного права.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1. Медичне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури.
Тема 2. Права людини у сфері охорони здоров'я.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою
Тема 3. Суб'єкти медичних правовідносин.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою

Тема 4. Заклади охорони здоров'я як суб'єкти господарювання у сфері охорони здоров'я.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою 3. Виконання творчого завдання.
Тема 5. Правові режими інформації у сфері охорони здоров'я.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою 3. Підготовка до контрольної роботи.
Тема 6. Механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою 3. Написання контрольної роботи.
Тема 7. Правові засади фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою
Тема 8. Правове регулювання загальної лікарської практики – сімейної медицини.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою 3. Виконання творчого завдання.
Тема 9. Управління якістю медичної допомоги та стандартизація у сфері охорони здоров'я.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою 3. Підготовка до контрольної роботи.
Тема 10. Правове забезпечення сучасної медичної реформи.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою 3. Написання контрольної роботи.
Тема 11. Найважливіші інститути сучасного медичного права.	1. Вивчення теоретичного матеріалу за темою, опрацювання наукової літератури. 2. Вирішення ситуаційних завдань за темою

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання дисципліни «Медичне право» для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1 - 11).

Наочні (презентація (Тема 1-11).

Практичні (практична робота (Тема 1 – 11), ситуаційні завдання, виконання творчих завдань, науково-дослідна робота), контрольні (експрес-опитування, письмові контрольні роботи, підсумковий контроль) і самостійні (евристичні завдання) (Теми 1-11).

Крім того, використовуються діалогічні методи навчання (методи активізації навчально-пізнавальних дій), зокрема, до них належать аналіз конкретної ситуації, навчально-тематична дискусія (Теми 1 - 11).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

- для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) - 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним - 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

- для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) - сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль (60 балів): виконання практичних завдань (по 5 балів за тему), 2 письмові контрольні роботи (по 5 балів), 2 творчі завдання (презентації, кросворди) (по 5 балів). Таким чином, сумарна кількість балів складатиме: за вирішення практичних завдань – 40 балів, 2 творчих завдання – 10 балів, 2 контрольні роботи – 10 балів.

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит).

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Спеціальність 081 «Право»

Освітня програма «Правове регулювання економіки»

Навчальна дисципліна **“МЕДИЧНЕ ПРАВО”**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1.

I. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

ТЕСТИ (Максимальна кількість балів за виконання цього завдання - 10 балів)

1. Системоутворюючим нормативно-правовим актом, що регулює правовідносини в галузі охорони здоров'я, є:

- a. Медичний кодекс України
- b. Етичний кодекс медичного працівника
- c. «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
- d. Конституція України.

2. Відповідно до юридичної сили джерела медичного права поділяються на:

- a. Матеріальні та процесуальні
- b. Закони та підзаконні акти
- c. Загальні та спеціальні
- d. Загальнодержавні та місцеві

3. Перелік професійних прав та пільг медичних і фармацевтичних працівників встановлено у:

- a. Конституції України
- b. Кримінальному кодексі України
- c. Клятві лікаря України
- d. «Основах законодавства України про охорону здоров'я»

4. У яких випадках лікар може обмежити медичну інформацію для пацієнта та можливість його ознайомлення з окремими медичними документами?

- a. якщо пацієнт поводить себе некоректно та грубо
- b. якщо інформація про хворобу може погіршити стан здоров'я пацієнта
- c. якщо інформація про хворобу невідома лікарю
- d. якщо є відповідний наказ керівника закладу.

5. Серед запропонованого оберіть випадки, коли інформована згода пацієнта на медичне втручання не потрібна:

а. лише у разі наявності ознак прямої загрози життю пацієнта за умови неможливості отримання з об'єктивних причин згоди на таке втручання від самого пацієнта чи його законних представників

б. якщо пацієнта віком до 14 років доставлено у ЗОЗ без його законних представників

с. якщо пацієнта визнано в установленому законом порядку недієздатним

д. якщо використовуються нові методи профілактики, діагностики, лікування, реабілітації та лікарські засоби, які знаходяться на розгляді в установленому порядку, але ще не допущені до застосування.

6. Кадрові вимоги до суб'єктів господарювання, що здійснюють медичну практику, включають:

а. відповідність приміщень санітарно-гігієнічним вимогам

б. відповідність режиму функціонування закладу інформації на табло про режим роботи закладу

с. наявність медичного обладнання

д. відповідність освітнього рівня осіб, підтверджену необхідними документами.

7. Згідно Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», надавачами медичних послуг є:

а. тільки заклади охорони здоров'я державної форми власності

б. тільки заклади охорони здоров'я комунальної форми власності

с. некомерційні медичні підприємства

д. заклади охорони здоров'я усіх форм власності та фізичні особи - підприємці

8. Правовідносини з надання медичних послуг належать до групи так званих алеаторних правочинів тому що:

а. мають двосторонній або багатосторонній характер

б. існує вірогідність завдання шкоди здоров'ю чи життю пацієнта

с. сторони повинні враховувати інтереси одне одного

д. встановлюються правила поведінки на основі консенсусу

9. У якому випадку медичний працівник як виконавець медичної послуги звільняється від відшкодування шкоди, завданої здоров'ю пацієнта:

а. якщо доведе, що пацієнт відмовився від відшкодування

б. якщо доведе, що шкода виникла внаслідок порушення потерпілим правил користування або зберігання товару (результатів робіт, послуг)

с. якщо між пацієнтом та лікарем було укладено відповідну угоду

д. якщо доведе, що не має достатньо коштів для відшкодування

10. Додержання стандартів медичної допомоги є обов'язковим для:

а. всіх закладів охорони здоров'я державної та комунальної форм власності

б. закладів охорони здоров'я приватної форми власності

с. всіх закладів охорони здоров'я та фізичних осіб - підприємців, що провадять господарську діяльність з медичної практики

д. для фізичних осіб - підприємців, що провадять господарську діяльність з медичної практики.

II. ВІДКРИТЕ ПИТАННЯ (Максимальна кількість балів за виконання цього завдання - 10 балів)

Пацієнта С. Було госпіталізовано до закладу охорони здоров'я у «гострому» стані. Лікар, пояснюючи пацієнту інформацію про стан його здоров'я та мету запропонованого медичного

втручання, наполягав на необхідності негайної операції. Пацієнт відмовився, мотивуючи це необхідністю порадитися з родиною та бажанням лікуватися «консервативними» методами. *Прокоментуйте зазначену ситуацію з точки зору медичного законодавства та вимог медичної етики. Чи має право пацієнт відмовитися від операції? Чи має право лікар здійснити оперативне втручання без отримання згоди пацієнта? Чи підпадають такі дії лікаря під визначення медико-біологічних експериментів? Якими нормативно-правовими актами регламентуються зазначені аспекти медичного втручання? Відповідь обґрунтуйте.*

III. ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ: (Максимальна кількість балів за виконання цього завдання - 20 балів)

Адвокат пацієнта М. звернувся із адвокатським запитом до закладу охорони здоров'я, у якому раніше пацієнту М. було надано медичну допомогу. Адвокат, зокрема, вимагав надати йому копії наступних документів: амбулаторних карт пацієнта М., пацієнта К. (який грубо штовхнув М. під час перебування М. у закладі охорони здоров'я), посадової інструкції лікаря С., який надавав медичну допомогу М., Статуту закладу та Правил внутрішнього трудового розпорядку.

Прокоментуйте зазначену ситуацію. Які вимоги адвоката підлягають задоволенню, а які – ні? Чи повинен адвокат відшкодувати закладу охорони здоров'я витрати на копіювання та друк документів? Обґрунтуйте свої відповіді. Складіть текст адвокатського запиту для цієї ситуації.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ РОБІТ

Екзаменаційний білет з навчальної дисципліни “Медичне право” включає 10 тестів, 1 стереотипне питання та 1 евристичне завдання. Кожне з завдань оцінюється певною кількістю балів, відповідно до рівня їх складності. Сумарна кількість балів складає 40 балів.

Тести.

Вірна відповідь на тестове питання оцінюється в 1 бали. Максимальна кількість балів – 10.

Відкрите питання.

Максимальна оцінка завдання - 10 балів, із них:

10 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; відповідь підкріплюється взаємопов'язаними логічними аргументами.

9 - 8 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків.

7-6 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, здобувач відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі у застосовуванні знань при наведенні прикладів.

5-4 передбачає неповні знання здобувача основної літератури; здобувач лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна і неглибока; не досить правильні формулювання, порушується послідовність викладення матеріалу, виникають труднощі при наведенні прикладів, слабка аргументація.

3 - 1 балів ставиться, коли здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

0 балів ставиться, коли здобувач не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в обсязі, достатньому для подальшого навчання.

Практичне завдання.

Здобувачу необхідно системно проаналізувати запропоновану проблему (декілька взаємопов'язаних проблем) та запропонувати її розв'язання за допомогою розкриття сутності аналізованого явища та обґрунтування системних зв'язків з іншими явищами правової дійсності.

Максимальна оцінка завдання - 20 балів, із них:

20- здобувач повністю володіє системними знаннями навчального матеріалу, дає абсолютно правильну аргументовану відповідь, обґрунтовує власні висновки декількома взаємопов'язаними аргументами. Відповідь повна, логічна, містить аналіз і систематизацію, правильно застосовує термінологію. В кінці дає проаналізований та обґрунтований висновок практичного завдання, складає документи відповідно до правової ситуації.

19-17 - здобувач повністю володіє системними знаннями навчального матеріалу, дає абсолютно аргументовану відповідь, правильно застосовує термінологію. При вирішенні ситуаційного завдання припускається окремих незначних нечіткостей.

16-14 - здобувач вирішує ситуацію повністю, правильно застосовує термінологію, аргументує свій висновок/висновки. Його відповіді в цілому правильні, логічні і достатньо обґрунтовані з незначними помилками.

13-11 - здобувач вирішує ситуацію неповно, допущені суттєві погрішності. Відповідь дає без розкриття сутності аналізованого явища (змісту правової категорії), або з окремими помилками. Обмежується визначенням лише основних понять, без належної аргументації, може аналізувати навчальний матеріал частково.

10-8 - здобувач вирішує ситуацію неповно, з суттєвими помилками. Відсутнє розкриття сутності аналізованого явища (змісту правової категорії), або таке розкриття носить частково викривлений характер. Не наводить у висновках наукові аргументи для системного вирішення ситуаційного завдання, припускається значної кількості помилок.

7-5 - здобувач ситуацію розкриває неповно або зовсім не розкриває. Відсутнє розкриття сутності аналізованого явища (змісту правової категорії). Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, без відтворення цілісного аналізу, припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні різних явищ та процесів, виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

4-3 - здобувач описує ситуацію тільки буденним стилем аргументації. Висновки суперечать здійсненому аналізу.

2-1 - здобувач правильно вирішити ситуацію не може. Володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні різних явищ та процесів.

0 - здобувач не володіє навчальним матеріалом, виконати завдання не може.

Рекомендована література

Правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
3. Конвенція про захист прав та гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину від 04.04.1997 р. / Рада Європи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_334.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
5. Цивільний Кодекс України 16 січня 2003 року № 435-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
6. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19 жовтня 2017 року № 2168-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#n141>.
7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

Основна література

8. Медичне право : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.Б. Булеци; д-ра юрид. наук, доц. М.В. Менджул. – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. – 720 с.
9. Грін О.О. Основи медичного права. Альбом схем: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / О.О.Грін. – Ужгород: Видавництво ФОП Сабов А.М., 2020. – 377 с.
10. Права людини у сфері охорони здоров'я : практичний посібник / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medicallaw.org.ua/vydavnytstvo/praktychnyi-posibnyk-prava-liudyny-u-sferi-okhorony-zdorovia/>.

Додаткова

11. Бочарова В. Відповідальність лікарів: судова практика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sud.ua/ru/news/publication/210935-vidpovidalnist-likariv-sudova-praktika>.

12. Двірська О.В. Медичне право як наука, галузь права та навчальна дисципліна: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2019 № 37. С.13-18.
13. Рогова О. Г. Медичне право у безперервному професійному розвитку лікарів / О. Г. Рогова // Удосконалення професійної компетентності викладача юридичних дисциплін : матер. всеукр. наук.-педаг. підвищення кваліфікації з юридичних наук, 15 лист.-26 груд. 2021 р. – Одеса: Гельветика, 2021. – С. 195-198. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27949>.
14. Логвиненко Б. Провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері охорони здоров'я: поточні проблеми і прогнозовані перспективи. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.publichne-30pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=99:pp-2019-34-13&catid=90&Itemid=483&lang=uk.
15. Комендатенко Н.О. Правове регулювання медичного права в Україні / Н.О. Комендатенко. *Управління розвитком*. 2013. №16. С. 99 - 102. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4434>.

Інформаційні ресурси

16. Здоров'я. Рада Європи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.coe.int/uk/web/compass/health#The%20right%20to1>.
17. Декларація про політику в галузі дотримання прав пацієнта в Європі / Європейська консультативна нарада ВООЗ з прав пацієнта, 1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.who.int/genomics/public/eu_declaration1994.pdf
18. Декларація про медичну допомогу, орієнтовану на пацієнта від 24.02.2006 р. / Міжнародний альянс організацій пацієнтів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.patientsorganizations.org>.
19. Європейська хартія прав пацієнтів, листопад 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.activecitizenship.net/patients-rights/projects/29-european-charter-of-patients-rights.html>.